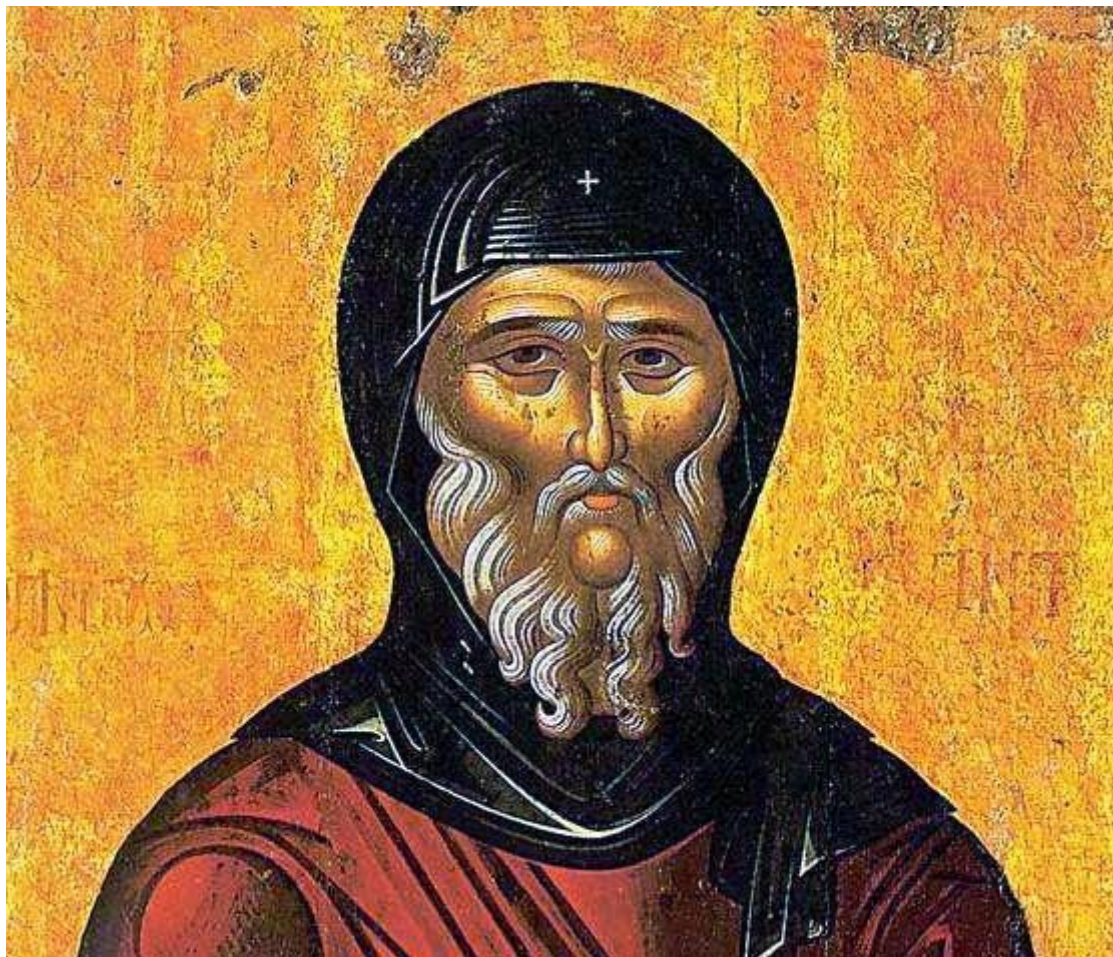
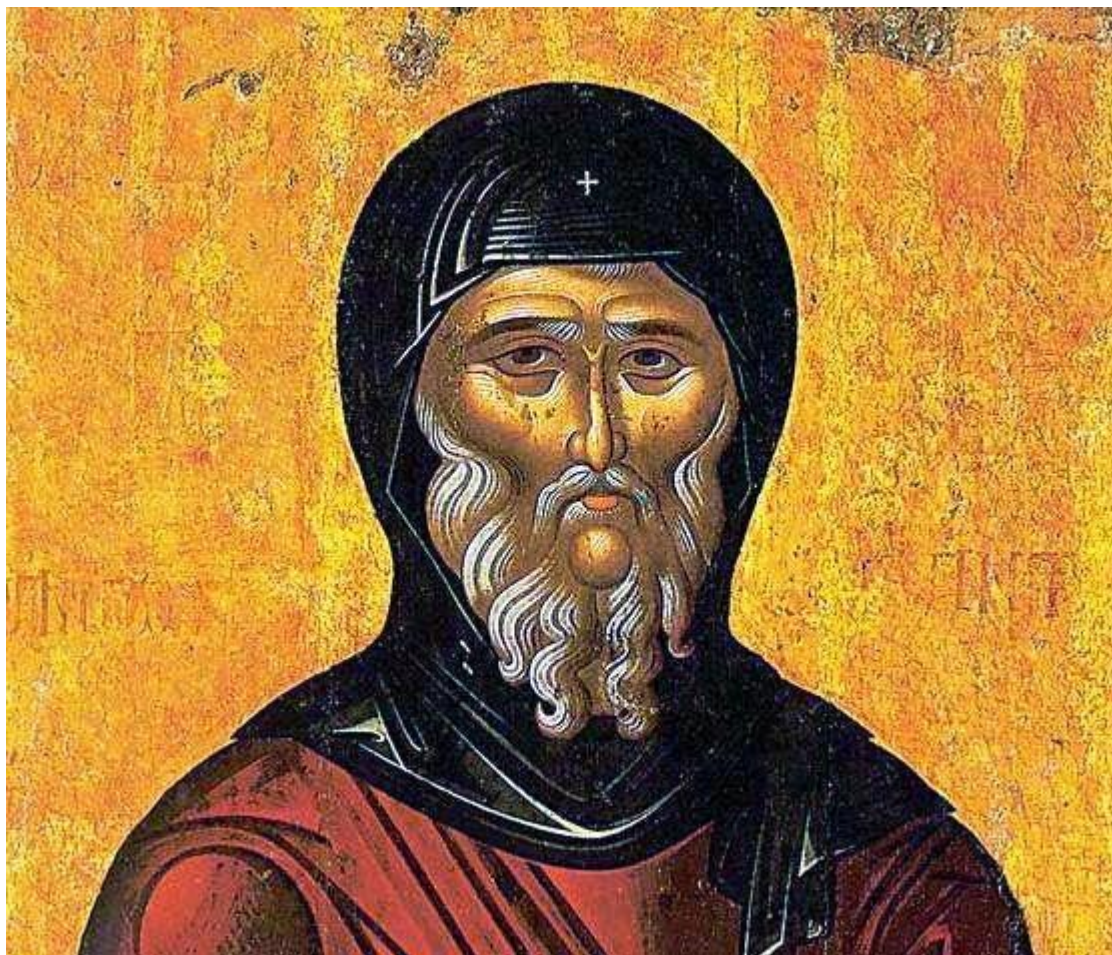

2 Μαΐου 2020

Μέγας Αντώνιος: Ποια είναι η μεγαλύτερη από τις αρετές

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Απαύγασμα πατερικής Σοφίας](#)

Μέγας Αντώνιος.

Θυμάμαι ότι κάποτε, όταν ήμουν νέος, πήγα στα μέρη της Θηβαΐδας, όπου έμενε ο μακάριος Αντώνιος [Μέγας Αντώνιος]. Είχαν μαζευτεί γέροντες κοντά του και συζητούσαν για την τελειότητα της αρετής, ποια άραγε να είναι η μεγαλύτερη από τις αρετές που μπορεί να προφυλάξει το μοναχό από τα δίχτυα του διαβόλου και την απάτη του χωρίς να βλαφτεί.

Ο καθένας λοιπόν όπως το σκεφτόταν ο νους του, έλεγε τη γνώμη του. Και άλλοι έλεγαν, η νηστεία και η αγρυπνία, γιατί με τις αρετές αυτές ο νους γίνεται πιο λεπτός και έρχεται η αγνότητα και μπορεί έτσι κανείς να πλησιάζει ευκολότερα τον Θεό.

Άλλοι έλεγαν, η ακτημοσύνη και η καταφρόνηση των πραγμάτων που έχει κανείς δικά του, γιατί έτσι η διάνοια ελευθερώνεται από τα πολύπλοκα σχοινιά της κοσμικής φροντίδας και μπορεί ευκολότερα να προσεγγίζει το Θεό.

Άλλοι προτίμησαν την αρετή της ελεημοσύνης, γιατί ο Κύριος λέει στα Ευαγγέλια: «Ελάτε οι ευλογημένοι από τον Πατέρα μου, κληρονομήσετε τη βασιλεία που έχει ετοιμαστεί για σας από τον καιρό της δημιουργίας του κόσμου, γιατί πείνασα και μου δώσατε φαγητό κλπ.» (Ματθ. 25, 35).

Και ο καθένας έλεγε με αυτό το τρόπο διάφορες αρετές, με τις οποίες κατά τη γνώμη του μπορούσε να προσεγγίσει ο άνθρωπος το Θεό, και πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της νύχτας με τη συζήτηση αυτή.

Τελευταίος από όλους αποκρίθηκε ο μακάριος Αντώνιος:

Όλα αυτά που είπατε, και αναγκαία είναι και συμφέροντα για εκείνους που ζητούν τον Θεό και επιθυμούν να έρθουν σ' Αυτόν. Αλλά δεν μας επιτρέπεται να δώσουμε σ' αυτές τις αρετές τα πρωτεία, επειδή έχουμε δει πολλούς που έκαναν μεγάλες νηστείες και αγρυπνίες και αποτραβήχτηκαν στην έρημο, και είχαν τέλεια ακτημοσύνη, ώστε μηδέ την καθημερινή τροφή τους να κρατούν για τον εαυτό τους, και την ελεημοσύνη κατόρθωσαν τόσο πολύ, ώστε να μην φτάνουν τα υπάρχοντά τους για να δώσουν.

Και ύστερα ξέπεσαν αξιολύπητα από την αρετή και γλύστρησαν στην κακία.

Ποιο λοιπόν είναι εκείνο που τους έκανε να πλανηθούν από τον ίσιο δρόμο;

Όχι τίποτε άλλο, κατά το δικό μου συμπέρασμα και τη γνώμη μου, παρά το ότι δεν είχαν το χάρισμα της διακρίσεως.

Γιατί η διάκριση διδάσκει τον άνθρωπο ν' αφήνει τις υπερβολές κι από τα δύο μέρη και να βαδίζει το βασιλικό δρόμο. Και ούτε επιτρέπει με την άμετρη εγκράτεια να εξαπατάται κανείς από τα δεξιά, ούτε πάλι να σέρνεται στην αδιαφορία και χαλαρότητα από τ' αριστερά.

Και είναι η διάκριση ένα μάτι της ψυχής και λυχνάρι, κατά το Ευαγγέλιο που λέει: «Το λυχνάρι του σώματος είναι το μάτι. Αν λοιπόν το μάτι σου γίνει απλό, θα είναι φωτεινό όλο το σώμα σου. Αν όμως το μάτι σου είναι σκοτεινό, όλο το σώμα σου θα είναι σκοτεινό» (Ματθ. 6, 22).

Έτσι έχει το πράγμα.

Επειδή η διάκριση, αφού εξετάσει όλες τις σκέψεις και τις πράξεις του ανθρώπου, διακρίνει και ξεχωρίζει κάθε τι κακό και μη αρεστό στο Θεό και απομακρύνει την πλάνη. Κι αυτό μπορεί να το μάθει κανείς και από τα εξιστορούμενα στις ιερές Γραφές.

Ο Σαούλ που σ' αυτόν πρώτο εμπιστεύτηκε ο Θεός τη βασιλεία του Ισραήλ (Α' Βασιλ. 5, 17-23), επειδή δεν είχε αυτό το μάτι της διακρίσεως, σκοτίσθηκε η διάνοιά του και δεν μπόρεσε να διακρίνει ότι από το να προσφέρει θυσία, ήταν πιο αρεστό στο Θεό να υπακούσει στην παραγγελία του Αγίου Σαμουήλ.

Και από εκείνο που νόμιζε ότι λατρεύει το Θεό, από αυτό έσφαλλε και διώχτηκε από τη βασιλεία.

Αυτό δεν θα το πάθαινε αν είχε το φως της διακρίσεως μέσα του. Αυτή την αρετή και ο Απόστολος την ονομάζει ήλιο, λέγοντας: «Ας μη βασιλεύει ο ήλιος και σας

αφήνει οργισμένους» (Εφ. 4, 26).

Αυτή λέγεται και κυβέρνηση της ζωής μας, σύμφωνα με το γραμμένο: «Όσοι δεν έχουν κυβέρνηση, πέφτουν όπως τα φύλλα» (Παροιμ. 11, 14).

Αυτή ονομάζεται και προσεκτική σκέψη από τη Γραφή, και χωρίς αυτήν, διδασκόμαστε από την Γραφή να μην κάνουμε τίποτε, έτσι ώστε και το πνευματικό κρασί το οποίο ευφραίνει την καρδιά του ανθρώπου (Ψαλμ. 103, 15) δεν επιτρέπεται να το πίνει κανείς χωρίς διάκριση, σύμφωνα με το ρητό: «Να πίνεις το κρασί με προσοχή» (Παροιμ. 24, 33), και «Πόλη κατασκαμμένη και ατείχιστη είναι ο άνθρωπος που δεν ενεργεί σε όλα με προσεκτική σκέψη» (Παροιμ. 25, 28).

Με τη διάκριση συγκροτείται η σοφία, η νόηση και η εσωτερική αίσθηση, χωρίς τα οποία ούτε το εσωτερικό μας σπίτι μπορεί να χτιστεί, ούτε ο πνευματικός πλούτος να μαζευτεί, σύμφωνα με το ρητό: «Με τη σοφία χτίζεται το σπίτι, με τη σύνεση ψηλώνει και με τη φρόνηση γεμίζουν πλούτη οι αποθήκες» (Παροιμ. 24, 4).

Αυτή λέγεται και στέρεη τροφή εκείνων που από την άσκηση και συνήθεια έχουν γυμνασμένα τα πνευματικά αισθητήρια και διακρίνουν εύκολα μεταξύ του καλού και του κακού (Εβρ. 5, 14). Από αυτά αποδεικνύεται φανερά ότι χωρίς το χάρισμα της διακρίσεως δεν συγκροτείται αρετή ή δε μένει σταθερή μέχρι το τέλος, επειδή η διάκριση είναι μητέρα και φύλακας όλων των αρετών.

Αυτή ήταν η γνώμη του Αντωνίου, με την οποία συμφώνησαν οι λοιποί πατέρες.

Απόσπασμα από τον Λόγο του αγίου Κασσιανού του Ρωμαίου «Προς τον ηγούμενο Λεόντιο, για τους αγίους Πατέρες της Σκήτης και για την διάκριση», όπως δημοσιεύεται σε μετάφραση στην «Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών», τόμος α', των εκδόσεων το Περιβόλι της Παναγίας. Μετάφραση Αντώνιος Γαλίτης.